

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E INFRASTRUKTURËS
DHE ENERGJISË

(Draft)

DOKUMENTI I POLITIKËS SË SHËRBIMEVE POSTARE NË
REPUBLIKËN E SHQIPËRISË

2021-2026

HYRJE

Sektori postar është një sektor i rëndësishëm i ekonomisë shqiptare që realizon ofrimin e shërbimeve publike postare dhe përbën një nga sektorët me numrin më të madh të punonjësve në vend. Shërbimet postare janë shërbime publike të interesit të përgjithshëm. Zhvillimet teknologjike, përdorimi gjithnjë e në rritje i teknologjisë së informacionit dhe komunikimit po e përballin sektorin postar me sfida dhe me nevojën e përshtatjes në epokën e digjitalizimit, e cila i ofron njëkohësisht mundësi të reja zhvillimi sikurse është rritja e tregtisë elektronike apo diversifikimi i shërbimeve.

Sektori postar në Shqipëri ka kaluar në një proces ndryshimesh graduale të shtrira në kohë nga ofrimi i shërbimit postar në kushtet monopolistike drejt një tregu të hapur për konkurrencë graduale mbështetur në modelin e Bashkimit Evropian dhe praktikën ndërkombëtare.

Dokumenti i politikave i miratuar me Vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 625, datë 24.7.2013 "Për miratimin e dokumentit të zhvillimit të shërbimeve postare në Republikën e Shqipërisë", përcaktoi si objektiv të rëndësishëm hapjen e plotë të tregut postar për konkurrencë duke reduktuar, dhe më pas hequr zonën e rezervuar për ofrimin e shërbimit universal postar.

Miratimi i dokumentit të politikës për sektorin postar në vitin 2013 u shoqërua me hartimin dhe miratimin e një kuadri të ri ligjor e rregullator në periudhën 2015-2018. Ligji nr. 46/2015 "Për shërbimet postare në Republikën e Shqipërisë", i cili është në përputhje të plotë me direktivat e BE-së për shërbimin postar, shënoi një hap të rëndësishëm në rrugën drejt liberalizimit të sektorit postar, duke krijuar hapësirën ligjore për ofrimin e shërbimit universal nga më shumë se një operator.

Ky dokument prezanton politikën e zhvillimit të sektorit postar në Republikën e Shqipërisë për periudhën 2021-2026. Qëllimi i këtij dokumenti të ri të politikës për zhvillimin e sektorit postar është përcaktimi i objektivave për përshtatjen me zhvillimet më të fundit të sektorit postar në Bashkimin Evropian dhe atë global, përmirësimin e performancës së sektorit si dhe adoptimi i zhvillimeve të reja në kuadër të tregtisë elektronike (e-commerce).

Dokumenti bazohet në eksperiencën e Bashkimit Evropian dhe në Strategjinë globale të zhvillimit të shërbimeve postare të miratuar nga Bashkimi i Përbotshëm Postar (UPU). Dokumenti përcakton objektivat afatmesëm dhe afatgjatë për zhvillimin e sektorit postar në Shqipëri në periudhën 2021-2026.

Në dokument paraqitet progresi i bërë në sektorin postar, situata aktuale dhe sfidat që shfaqen për zhvillimin e tregut postar. Dokumenti prezanton politikën, aktivitetet që do ndërmerren me qëllim implementimin e plotë të ligjit për shërbimet postare, përmirësimin e mëtejshëm të cilësisë së ofrimit të shërbimeve postare, përmirësimin e infrastrukturës postare, sigurimin e shërbimit universal në kushtet e konkurrencës si dhe identifikimin e rrugëve, mjeteve për përshtatjen e këtij sektori në rrethanat e zhvillimit të ekonomisë digjitale me qëllim nxitjen e zhvillimit të tregtisë elektronike. Pjesë e objektivave të këtij dokumenti janë dhe angazhimet në nivel ndërkombëtar në përputhje me strategjinë globale për zhvillimin postar të miratuar nga Bashkimi i Përbotshëm Postar, UPU.

Ky dokument do të zëvendësojë dokumentin e politikës të miratuar në vitin 2013, dhe synon të reflektojë zhvillimet e ndodhura në treg, si ato teknologjike dhe zhvillimet globale, duke i përshtatur ato me tregun shqiptar.

I. Analizë e situatës aktuale

I.1 Të përgjithshme – kuadri ligjor e institucional në sektorin postar

Ofrimi i shërbimeve postare në Republikën e Shqipërisë rregullohet me Ligjin Nr. 46/2015, datë 7.05.2015 "Për shërbimet postare në Republikën e Shqipërisë". Dokumenti i politikave për zhvillimin e sektorit postar i miratuar me Vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 625, datë 24.7.2013, përcaktoi si objektiva afatmesme dhe afatgjatë:

- liberalizimin e plotë të tregut;
- heqjen e zonës së rezervuar;
- përmirësimin e kuadrit ligjor me miratimin e ligjit të ri për shërbimet postare;
- krijimin e një kuadri rregullator efektiv dhe përcaktimin e rolit të AKEP;
- garantimin e ofrimit të shërbimit universal postar;
- zhvillimin e qëndrueshëm të sektorit postar, promovimin e produkteve dhe shërbimeve të reja;
- bashkëpunimin ndërkombëtar;
- zhvillimin e burimeve njerëzore, etj.

Hapja e plotë e tregut postar për konkurrencë dhe harmonizimi i legjislacionit me kuadrin ligjor të BE-së ishin dy objektiva të rëndësishme të dokumentit të politikës për zhvillimin e sektorit postar të miratuar në vitin 2013. Nga miratimi i dokumentit të politikave postare në vitin 2013, në tregun postar kanë ndodhur një sërë zhvillimesh të rëndësishme në lidhje me miratimin e një kuadri ligjor e rregullator bashkëkohor për sektorin postar si dhe në drejtim të zhvillimeve për ofrimin e shërbimeve postare, në veçanti për ofrimin e shërbimit universal postar.

Kuadri ligjor për shërbimet postare është plotësisht i përafuar me Direktivën 97/67/KE, të ndryshuar nga Direktiva 2002/39/KE dhe Direktiva 2008/6/KE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit të datës 20 shkurt 2008, dhe përcakton rregullat për ofrimin e shërbimeve postare në një treg të hapur, synon garantimin e ofrimit të shërbimit universal postar nga më shumë se një ofrues, si dhe përcaktimin e skemës së financimit të kostove neto të shërbimit universal postar. Ligji përcakton parimet për vendosjen e tarifave, kërkesat për transparencën e llogarive në ofrimin e shërbimeve universale, standardet për cilësinë në ofrimin e shërbimeve universale, si dhe garanton funksionimin e autoritetit të pavarur kombëtar rregullator.

Përafrimi i legjislacionit me atë të BE-së, kishte si synim hapjen graduale dhe të kontrolluar, deri në një liberalizim të plotë, të tregut postar për një konkurrencë të lirë, eliminimin e zonës së rezervuar, përcaktimin e standardeve të cilësisë për ofrimin e shërbimeve universale, si dhe funksionimin e autoritetit të pavarur kombëtar rregullator. Këto procese janë realizuar me miratimin e ligjit të ri në vitin 2015, si dhe me plotësimin e kuadrit nënligjor e rregullator në periudhën 2015-2018.

Pas miratimit të Ligjit Nr. 46/2015, skema e re për licencimin e operatorëve përfshin autorizimin individual për ofrimin e shërbimeve universale postare kundrejt një procesi konkurimi si dhe autorizimin e përgjithshëm për ofrimin e shërbimeve postare jashtë zonës së shërbimit universal. Zona e rezervuar për ofrimin e shërbimit universal u reduktua në 50 gram në vitin 2013 dhe është hequr që nga 1 janari 2017 pas një periudhe tranzitore, duke lënë në fuqi të drejtën e ofruesit të shërbimit universal Posta Shqiptare sh.a. si ofrues i parë për shërbimet postare në institucionet publike. Në aneksin 1, bashkëlidhur këtij dokumenti jepet një listë e akteve nënligjore të miratuara në zbatim të Ligjit Nr. 46/2015, datë 7.05.2015 "Për shërbimet postare në Republikën e Shqipërisë".

Në kuadrin institucional në fushën e sektorit postar, detyrat e politikbërësit dhe rregullatorit janë të ndara midis ministrisë përgjegjëse dhe rregullatorit. Sipas përcaktimeve të nenit 5 të ligjit nr. 46/2015 organet kompetente në fushën e shërbimeve postare janë ministri përgjegjës për shërbimet postare, aktualisht Ministri për Infrastrukturën dhe Energjinë, si politikbërës dhe Autoriteti i Komunikimeve Elektronike dhe Postare, si organi rregullator i pavarur.

Autoriteti i Komunikimeve Elektronike dhe Postare ushtron aktivitetin në përputhje me përcaktimet e ligjit nr. 9918, datë 19.5.2008 "Për komunikimet elektronike në Republikën e Shqipërisë", i ndryshuar, si dhe të ligjit nr. 46/2015 "Për shërbimin postar në Republikën e Shqipërisë".

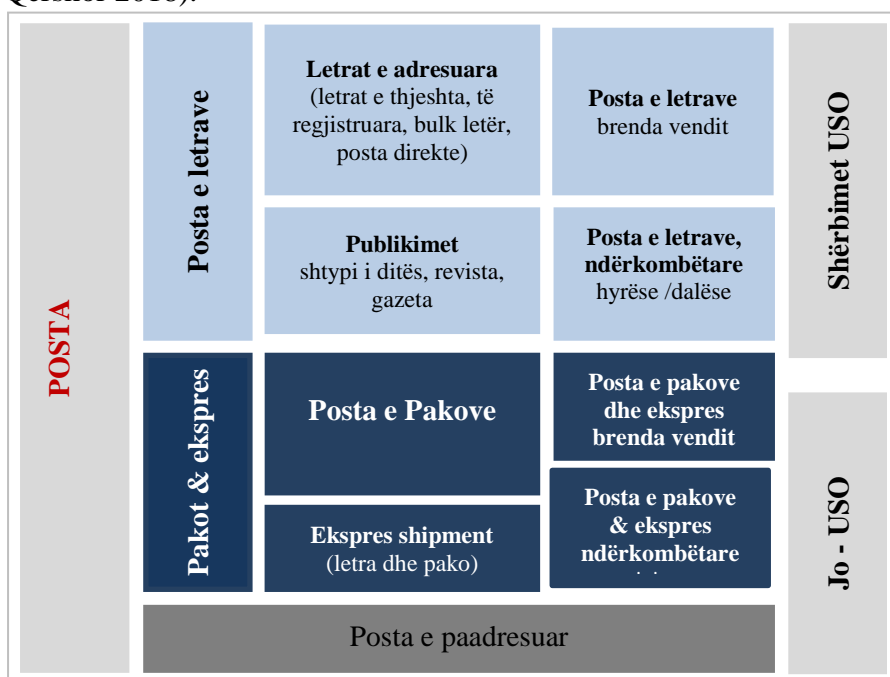
I.2 Zhvillimet kryesore në tregun postar

Në këtë seksion prezantohen zhvillimet kryesore në tregun postar duke u fokusuar në:

- Tregun e postës së letrave dhe pakove në termat e volumeve dhe të ardhurave, pjesët e tregut dhe evoluimi i segmenteve të përdoruesit;
- Shërbimin universal postar dhe ofrimin e tij;
- Cilësinë e shërbimit dhe çmimet për produktet postare;
- Përgjigjen e operatorëve ndaj digjitalizimit në termat e kanaleve/mënyrave alternative të shpërndarjes dhe modeleve operacionale;
- Strategjitë e diversifikimit;
- Teknologjitë e reja të aplikuara në tregun e postës së letrave dhe pakove;

I.2.1 Shërbimet postare dhe shërbimi universal postar

Shërbimet postare përfshijnë një numër të madh shërbimesh si posta e letrave, posta e pakove, posta direkte, posta e adresuar, posta ekspres brenda vendit, posta jashtë vendit, postë me shumicë etj. Shërbimet postare klasifikohen në shërbime universale postare, të njohura dhe si shërbime bazë postare dhe në shërbime që bien jashtë përcaktimit të shërbimit universal postar. Figura e mëposhtme jep në mënyrë të përmbledhur gamën e shërbimeve postare sipas klasifikimit të Copenhagen Economics (Zhvillimet kryesore në sektorin postar, Qershor 2018).

Shërbimi universal postar përfshin shërbimet minimale, si më poshtë:

- a) Mbledhjen, klasifikimin, transportin dhe shpërndarjen e artikujve postarë që peshojnë deri në 2 kg;
- b) Mbledhjen, klasifikimin, transportin dhe shpërndarjen e objekteve postare që peshojnë deri në 10 kg,
- c) Mbledhjen, klasifikimin, transportin dhe shpërndarjen e artikujve postar të siguruar dhe të regjistruar.

Në shërbimin universal përfshihet gjithashtu dhe mbledhja, klasifikimi, transporti dhe shpërndarja e artikujve postar të pranuar nga një vend anëtar i BE-së që peshon deri në 20 kg. Detyrimi ligjor për ofrimin e shërbimit universal kërkon të garantohet për jo më pak se 5 ditë pune në javë, përveç rrethanave ose kushteve gjeografike që konsiderohen të jashtëzakonshme.

Zhvillimet në tregun postar, kanë hapur diskutimin mbi ripërcaktimin/rishikimin e shërbimit universal postar në nivel evropian e më gjerë.

I.2.2 Ofrimi i shërbimeve postare në Shqipëri

Në sektorin e shërbimeve postare në Shqipëri ushtron aktivitet Posta Shqiptare sh.a., i pajisur me autorizim individual nga AKEP për ofrimin e shërbimit universal postar dhe 24 operatorë/ofrues të tjerë të shërbimeve postare, që janë aktualisht të autorizuar nga AKEP për ofrimin e shërbimeve postare jashtë përcaktimit të shërbimit universal, si për shërbim postar ekspres brenda vendit dhe jashtë vendit, për postë direkte, postë hibride, postë më shumicë etj.

Në tregun postar shqiptar prej më shumë se dhjetë vjetësh janë prezent dhe operojnë filiale të kompanive të mëdha postare ndërkombëtare si DHL, TNT, FEDEX etj., me një kontribut të rëndësishëm në këtë treg, kryesisht në postën ekspres.

Posta Shqiptare sh.a., që është operator me pronësi publike është ofruesi i vetëm i shërbimit universal postar dhe kontribuesi kryesor në ofrimin e shërbimeve postare në vend referuar të dhënave për volumet e dërgesave postare si dhe në të ardhurat e tregut.

Në zbatim të ligjit nr. 46/2015, neni 64, pika 3, me Vendimin nr. 13, datë 30.06.2020, Posta Shqiptare sh.a. është pajisur nga AKEP me Autorizimin Individual si ofrues i vetëm i shërbimit universal postar në të gjithë territorin e vendit, si dhe me autorizim të përgjithshëm për ofrimin e shërbimeve postare që nuk bëjnë pjesë në shërbimin universal postar.

I.2.3 Zhvillimet kryesore në tregun postar shqiptar

Tregu postar shqiptar karakterizohet nga një situatë e qëndrueshme përsa i takon volumit total të objekteve postare, në ndryshim kjo nga tendencat globale të tregut postar ku volumi i objekteve postare në veçanti për objektet postare letër ka shënuar rënie.

Megjithatë numri mesatar i objekteve postare për individ në Shqipëri është shumë më i ulët krahasuar me vendet e tjera evropiane. Në Shqipëri mesatarisht një individ dërgon 10 objekte postare në vit ndërkohë që ky tregues në vendet e Evropës Lindore është 34 dhe në ato Perëndimore 191, siç jepet në figurën më poshtë.

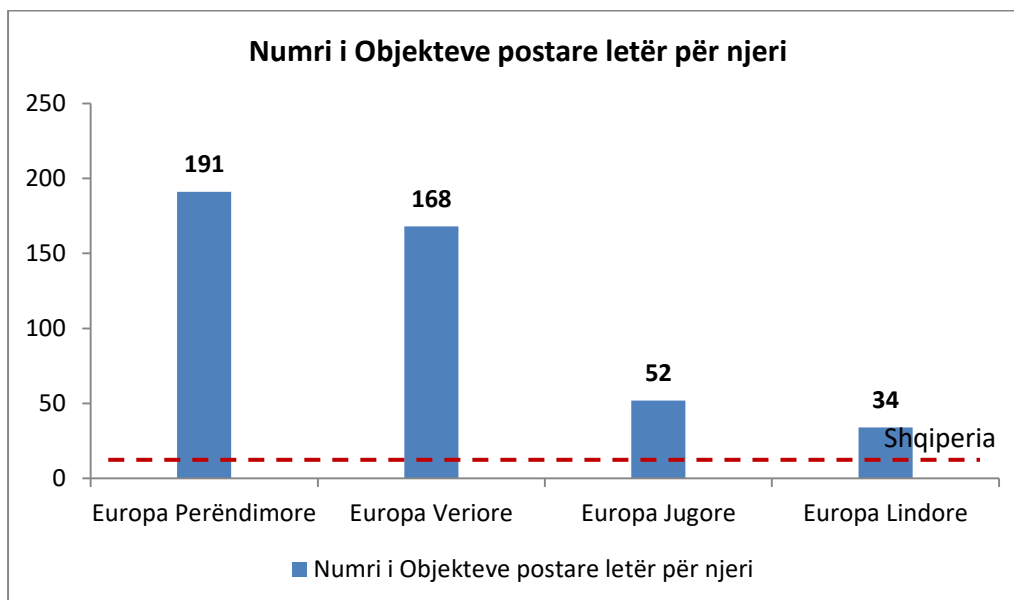

Figura 2. Numri mesatar i objekteve postare për individ. Burimi: Sipas raportit të ERGP dhe AKEP

Duhet thënë që situata për sasinë e objekteve postare për çdo banor është mjaft e ndryshme dhe në vendet evropiane, duke lëvizur nga 425 letra për banor në rastin e Zvicrës në 3 dhe 10 letra për banor në Bullgari dhe Rumani. Në rastin e Greqisë kemi 25 letra/banorë; në Itali 35, në Letoni 15, Lituani 22, Rumani 10 dhe Bullgari 3. Diferencat e mëdha shpjegohen ose lidhen me disa faktorë si: zhvillimet ekonomike e sociale, shpërndarjen demografike, zhvillimet digjitale etj.

Të ardhurat totale të tregut postar shqiptar për vitin 2019 llogariten në 2,35 miliard lekë. Ecuria në vite e këtij tregu tregon për një luhatje në të ardhurat e tregut. Pjesa kryesore e këtyre të ardhurave përbëhen nga të ardhurat e Posta Shqiptare sh.a. në nivelin 65%. Krahasuar me vitin 2014 pjesa e tregut e Posta Shqiptare sh.a. në totalin e të ardhurave të këtij tregu ka pasur një rënie me 3% (në vitin 2014 Posta Shqiptare sh.a. zotëronte 68% të totalit). Kjo rënie e lehtë vjen si rezultat edhe i shtimit të numrit të operatorëve postarë që veprojnë në vend.

Në tregun postar, vërehet se ka një rritje të numrit të ofruesve të shërbimit postar të autorizuar nga AKEP në vitet e fundit. Kështu në vitin 2020 janë 24 ofrues të shërbimit postar të autorizuar nga AKEP kundrejt 12 ofruesve që ishin në vitin 2013.

Në periudhën 2014-2019 volumi i objekteve postare, të përpunuara nga të gjithë operatorët postar, ka rritje. Ndër vite volumi total ka shënuar rritje konstante. Nga viti 2014 në vitin 2019 volumi i objekteve postare është rritur me 40%. Posta Shqiptare sh.a. përpunon rreth 95% të objekteve në total.

Fakti që Posta Shqiptare sh.a. mban peshën kryesore të volumit në shërbimet postare tregon që një përqëndrim të lartë të tregut postar dhe ndikim të ulët të hapjes së tregut postar pas liberalizimit të plotë të tij me miratimin e ligjit të ri në vitin 2015. Pozita e Posta Shqiptare sh.a në treg lidhet me disa faktorë si shtrirja gjeografike e rrjetit postar në të gjithë vendin, infrastruktura më madhe në zotërim, ofrimi i një game të gjerë shërbimesh në zyrat postare nën konceptin e zyrës me një ndalesë dhe jo vetëm për shërbimet postare por dhe ato financiare, etj.

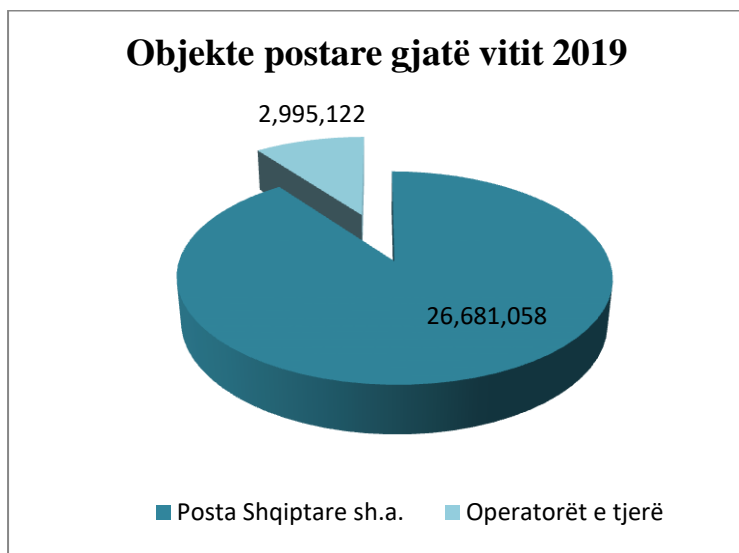

Fig. 3. Objekte postare në total të pranuar gjatë vitit 2019

Gjatë vitit 2019 nga Posta Shqiptare sh.a. dhe ofruesit e tjerë të shërbimeve postare janë pranuar në total 29,676,180 objekte postare. Pjesën më të madhe të objekteve postare janë pranuar nga Posta Shqiptare, me 26,681,058 objekte, rreth 90% të totalit. Të dhënat statistikore tregojnë se në krahasim me vitin 2018, ka patur një rritje prej 17% të numrit të përgjithshëm të objekteve postare të pranuar e lidhur kjo dhe me një tendencë në rritje të tregtisë elektronike.

Përsa i përket objekteve postare të pranuar nga Posta Shqiptare sh.a., në krahasim me vitin 2018 vërehet një rritje e treguesit të shërbimit universal me respektivisht 24.1%. Ndërkohë, shërbimi jo-universal postar dhe ai ekspres kanë shënuar rënie, me respektivisht -47.1% dhe -0.2%. Në grafikun e mëposhtëm jepen të dhënat e kategorive kryesore të objekteve postare të pranuar nga Posta Shqiptare sh.a.

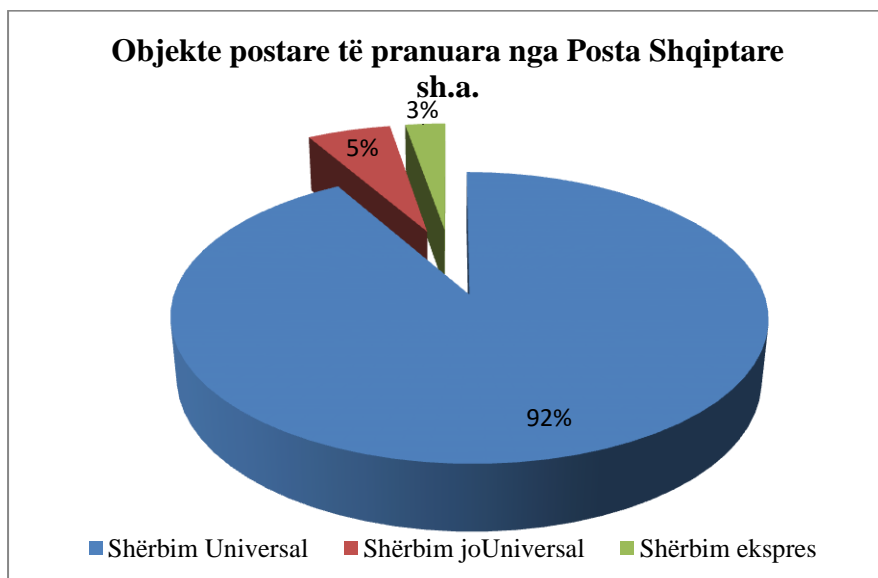

Fig 4. Objekte postare të pranuar nga Posta Shqiptare sh.a. gjatë vitit 2019

Zhvillimet në infrastrukturën e rrjetit postar

Infrastruktura e rrjetit postar përfshin një numër elementesh si zyrat postare, kutitë postare, mjetet e transportit ajror, detar, tokësor për shpërndarjen e objekteve postare, zyrat e përpunimit dhe tranzitit, etj.

Gjatë periudhës 2014-2019 infrastruktura postare ka zhvillime në veçanti në drejtim të numrit total të zyrave postare. Numri total i zyrave postare në vend në fund të vitit 2019 ishte 1,032 të tilla, shifër kjo që përgjatë viteve ka pësuar luhatje. Numri total i zyrave postare është rritur me 11% nga viti 2014. Pjesa më e madhe e zyrave postare i përket Postës Shqiptare sh.a., me rreth 55% të tyre. Ndërkohë, nuk ka ndryshime esenciale për sa i takon qendrave të tranzitit, të përpunimit të objekteve postare.

Ecuria në total e tregut postar përsa i përket numrit të zyrave, jepet në grafikun më poshtë:

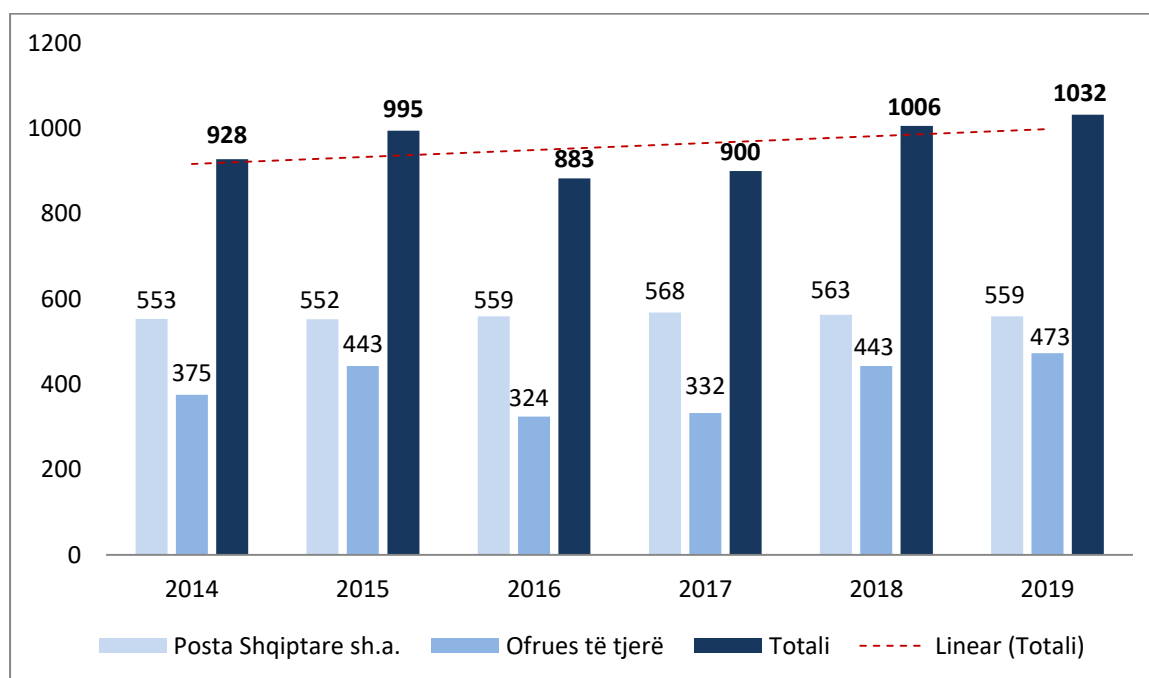

Figura 5. Numri i zyrave postare në Shqipëri gjatë 2014-2019.

Posta Shqiptare sh.a. ka vënë në dispozicion të publikut për ofrimin e shërbimit universal 700 sportele, ndërkohë që për pranimin e objekteve postare ka vënë në dispozicion 579 kuti postare dhe për dorëzimin 667 kuti postare, në total 1,246 kuti postare.

Një numër të madh zyrash postare rezulton të kenë Albanian Courier, Albanian Cargo Service, United Transport, Albanian Delivery Express, DHL International Albania, etj. Në përgjithësi, prezenca e zyrave postare të ofruesve të tjerë, përveç Postës Shqiptare, është në qytetet kryesore të vendit.

Për sa i përket infrastrukturës dhe mjeteve postare, gjatë vitit 2019, Posta Shqiptare ka në përdorim 416 mjete transporti, pasuar nga FEDEX me 88, Albanian Delivery Express me 69, Albanian Courier me 45, TNT me 52, të pasuar nga ofruesit e tjerë. Përsa i takon transportit ajror operohet me kompanitë ajrore për të mundur dërgesat dhe pranimet e postës ndërkombëtare.

Megjithatë, infrastruktura postare vuan ende nga mungesa e një sistemi të saktë të adresave në shkallë vendi, veçanërisht në qytetet e mëdha. Gjithashtu, sistemi i infrastrukturës

mbajtëse të pakove, të tilla si kutitë ruajtëse të pakove, nuk është i zhvilluar. Ky sistem do të mundësonte një shërbim më të mirë pranë qytetarëve.

Kodi postar i miratuar me VKM Nr. 676, datë 4.10.2006 “Për kodin postar në Republikën e Shqipërisë” nuk aplikohet gjerësisht në shërbimin postar dhe për më tepër nuk është i unifikuar për të gjithë ofruesit e shërbimit postar.

Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 27, datë 20.01.2001 “Për vendosjen e kutive postare në ndërtesat e banimit dhe institucione” përcakton vendosjen e kutive postare në të gjithë projektet për ndërtesat e reja, objekte banimi, institucione social-kulturore dhe ente prodhuese. Kutitë postare dhe lloji i tyre kërkohet të vendosen nga vetë investitorët, në varësi të funksionit të ndërtesës. Megjithatë aplikimi i këtij rregullimi nuk është i unifikuar dhe jo në të gjitha rastet realizohet.

Në sektorin postar në fund të vitit 2019, kishte 2,993 punonjës, ku Posta Shqiptare sh.a. si operatori me shtrirjen më të madhe, ka 2,421 të punësuar që përbën 85% të numrit total të punonjësve në këtë sektor. Operatori me numrin më të madh të të punësuarve, në vitin 2019 është Ulysses Enterprises (FEDEX) me 94 punonjës.

I.3 Ofrimi i shërbimeve nga Posta Shqiptare sh.a.

Posta Shqiptare ka detyrimin për përmbushjen e shërbimeve bazë postare, ajo ka rrjetin e saj kombëtar me 559 zyra postare, të shtrirë në të gjithë territorin e vendit deri në zonat më të thella rurale, dhe ofron një numër të madh shërbimesh postare e financiare me cilësi e çmime konkurruese për individët, bizneset, institucionet, si dhe për ata që nuk kanë akses në sistemin bankar.

Shërbimet e ofruara nga Posta Shqiptare sh.a. përfshijnë: shërbimet bazë postare, posta e letrave, e pakove, shërbimi i postës ekspres (EMS), shërbimet financiare, filatelinë, shitjet, si dhe shërbime të tjera të ofruara në çdo zyrë postare.

Si ofruese e shërbimit universal postar, Posta Shqiptare sh.a., ka detyrimin të sigurojë një minimum shërbimesh me një cilësi të specifikuar, në të gjithë territorin e vendit, me çmime të njëjta, të cilat mund të përballohen, në përfitim të të gjithë përdoruesve, pavarësisht vendndodhjes së tyre gjeografike. Zhvillimet e fundit teknologjike kanë patur një ndikim pozitiv dhe në cilësinë e shërbimit të ofruesit të shërbimit universal. Shërbimet postare kryhen në mënyrë të informatizuar në rreth 400 zyra postare në zona urbane dhe rurale, duke përfshirë të gjithë zinxhirin operacional postar: nga pranimi deri në dorëzimin e objektit postar, pjesë e të cilit është dhe përlllogaritja automatike e tarifave të shërbimit.

Zhvillimi i mëtejshëm i sektorit reflektohet dhe në rritjen e volumit të shërbimeve postare. Gjatë vitit 2019, numri i objekteve të pranura nga Posta Shqiptare ishte mbi 29 milionë, duke pësuar një rritje të konsiderueshme në krahasim me vitet e mëparshme.

Ndër treguesit kryesorë të shërbimeve postare, në raport me popullsinë (banorë rezident 2,862,427) dhe sipërfaqen (28,748 km²) e Republikës së Shqipërisë për vitin 2019 rezulton të jenë:

- 10.36 objekte postare/banorë
- 2,773 banorë/zyrë postare
- 27.85 km²/zyrë

Zhvillimi dhe përmirësimi i shërbimeve të ofruara nga Posta Shqiptare sh.a. është ndikuar në një masë të madhe edhe nga informatizimi i shërbimeve postare. Përdorimi i TIK në shërbimet postare, ndër vite, është zhvilluar në mënyrë të konsiderueshme, duke sjellë rritje të performancës dhe të cilësisë, rritje të shumëllojshmërisë së shërbimeve tradicionale dhe atyre financiare, shtrirjen e tyre në të gjithë territorin e vendit, si dhe integrimin me shërbimet e rrjetit ndërkombëtar.

Megjithatë jo të gjitha zyrat postare janë të informatizuara, në veçanti zyrat në zonat e thella dhe të largëta.

II. Statusi i Shërbimit Universal Postar

Sigurimi i shërbimit universal postar është një ndër objektivat kryesorë të Ligjit Nr. 46/2015 “Për Shërbimet Postare në Republikën e Shqipërisë”. Në bazë të nenit 13 të ligjit nr. 46/2015, AKEP është autoriteti përgjegjës për licesnimin/autorizimin e ofruesit/esve të shërbimit universal. Përcaktimi i ofruesit/esve bëhet me vendim të AKEP-it, bazuar në parimet e objektivitetit, transparencës, mosdiskriminimit dhe proporcionalitetit dhe sipas rregullave të miratuara me Vendimin e Këshillit të Ministrave.

Me Urdhrin nr. 469, datë 27.12.2019, Ministri për Infrastrukturën dhe Energjinë, në mbështetje të pikës 7 të nenit 6 dhe pikës 3 të nenit 12 të Ligjit nr. 46/2015, është përcaktuar dendësia e pikave të aksesit për ofrimin e shërbimit universal postar, duke marrë në konsideratë nevojat e përdoruesve për një prezencë sa më të gjerë në të gjithë territorin e Shqipërisë. Numri i pikave të aksesit duhet të jetë i tillë që të sigurojë që:

- a) Një zyrë postare t’i ofrojë shërbimin universal postar një numri mesatar të popullsisë prej 5,500 banorë;
- b) Të ketë një zyrë postare mesatarisht në një sipërfaqe prej 53 km²

Gjithashtu, Urdhri përcakton se:

- Në zonat urbane, distanca e zyrës postare më të afërt nga adresa e përdoruesit duhet të jetë mesatarisht 5 km;
- Në zonat rurale, distanca e zyrës postare më të afërt nga adresa e përdoruesit duhet të jetë mesatarisht 8 km, për të paktën 95% të popullsisë.

Bazuar në kërkesat ligjore për ofrimin e shërbimit universal postar, Posta Shqiptare sh.a. duhet të zbatojë:

1. Detyrimin e ofrimit të shërbimit universal postar çdo përdoruesi në territorin e Republikës së Shqipërisë, pavarësisht nga vendndodhja gjeografike, duke përfshirë shërbimet postare brenda vendit dhe ndërkombëtare;
2. Organizimin e rrjetit postar me qëllim sigurimin e shërbimit universal postar sipas kërkesave të ligjit nr. 46/2015 dhe akteve rregullatorë të miratuara nga AKEP;
3. Standardet e cilësisë së shërbimit universal postar;
4. Parimet e përcaktimit të tarifave dhe kostove për ofrimin e shërbimit universal postar.

Në zbatim të nenit 64, pika 3, të ligjit nr. 46/2015, me Vendimin nr. 13, datë 30.06.2020, Posta Shqiptare sh.a. është pajisur nga AKEP me Autorizimin Individual, të vlefshëm për një periudhë 5-vjeçare, si ofrues i vetëm i shërbimit universal postar në të gjithë territorin e Shqipërisë. Shërbimi universal duhet të garantohet për jo më pak se 5 ditë pune në javë, përveç rrethanave ose kushteve gjeografike që konsiderohen të jashtëzakonshme. Shërbimi universal përfshin shërbimet minimale, si më poshtë:

- d) Mbledhja, klasifikimi, transporti dhe shpërndarja e artikujve postarë që peshojnë deri në 2 kg;
- e) Mbledhja, klasifikimi, transporti dhe shpërndarja e artikujve postarë që peshojnë deri në 10 kg,
- f) Mbledhja, klasifikimi, transporti dhe shpërndarja e artikujve postar të siguruar dhe të regjistruar.

Në shërbimin universal postar përfshihet gjithashtu edhe mbledhja, klasifikimi, transporti dhe shpërndarja e artikujve postar të pranuar nga një vend anëtar i BE-së që peshon deri në 20 kg.

Posta Shqiptare sh.a. i siguron këto shërbime me çmime të njëjta të përballeshme për përfitimin e të gjithë përdoruesve, pavarësisht vendndodhjes së tyre gjeografike. Për përmbushjen e këtij detyrimi, Posta Shqiptare sh.a. operon me rrjetin e saj kombëtar, prej 559 zyrave postare, të shtrirë në të gjithë territorin e vendit deri në zonat më të thella rurale.

Posta Shqiptare ofron një numër të madh shërbimesh postare dhe financiare. Volumin kryesor në shërbimin universal postar brenda vendit e zënë “Objektet e thjeshta”, pasuar nga “Objektet e regjistruara”. Për vitin 2019, numri i “Objekteve të thjeshta” të pranuar ka qënë 16,693,931 copë ose 85% e volumit total, ndërsa numri i “Objekteve të regjistruara” ka qënë 2,923,893 copë ose 15% e volumit total.

Ndër vite, volumi në shërbimin universal postar brenda vendit i objekteve të pranuar mbetet në tërësi i qëndrueshëm megjithëse ka pasur luhate, por nga viti 2015 në fund të vitit 2019 është rritur me 16,6%. Ndërkohë, volumi në shërbimin universal postar ndërkombëtar ka pasur rënie në periudhën 2015-2019, siç jepet në grafikun më poshtë.

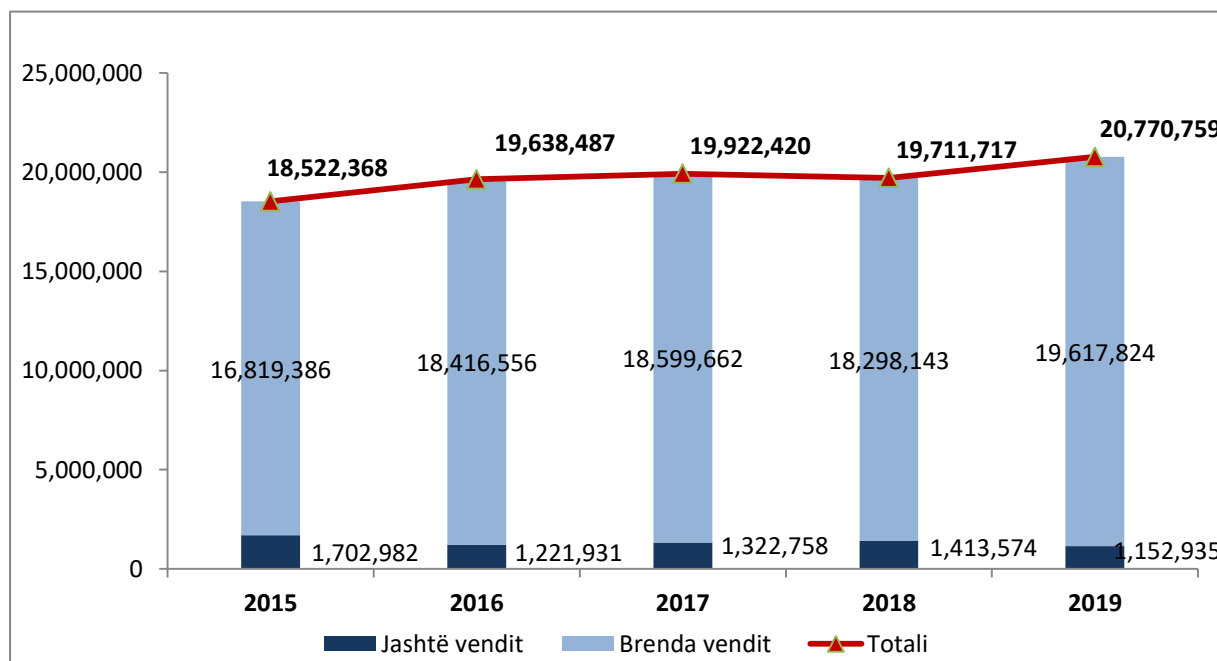

Figura 6: Ecuria e volumit të shërbimit universal gjatë 2015-2019

Në total volumi i objekteve postare të shërbimit universal postar ofruar nga Posta Shqiptare sh.a. brenda dhe jashtë vendit është rritur nga 18.5 milion objekte në 2015 në 20.77 milion objekte në vitin 2019.

II. 1 Standardet e cilësisë së ofrimit të shërbimit universal

Në zbatim të kërkesave të Ligjit 46/2015 “Për shërbimet postare në Republikën e Shqipërisë” dhe të Rregullores Nr. 36, datë 29.10.2015 “Për ofrimin e Shërbimit Universal Postar”, nga raportimet e Postës Shqiptare sh.a. për treguesit e cilësisë, për vitin 2018, rezulton se:

- Përmasat minimale dhe maksimale për objektet postare (letra dhe pako postare) janë në përputhje me aktet e miratuara nga UPU, si për postën ndërkombëtare dhe për postën brenda vendit;
- Është plotësuar detyrimi për publikim të informacionit për cilësinë e shërbimit universal postar;
- Janë kryer testet për kohën e shpërndarjes së objekteve postare, sistemin e informimit për ndjekjen e objekteve postare, rregullsinë dhe besueshmërinë e shërbimeve kombëtare dhe ato ndërkufitare/ndërkombëtare.

Standardet e kohës së shpërndarjes për postën ndërkombëtare ndërmjet Postës Shqiptare dhe shteteve të BE dhe shteteve që nuk janë anëtare të BE realizohet nëpërmjet testeve të zhvilluara nga kompanitë postare nën monitorimin e UPU-së, si dhe standardeve të Post Europës. Rezultatet e këtyre testeve shërbenjnë si referencë për matjen e standardeve për kohën e shpërndarjes së postës ndërkombëtare.

Respektimi i standardeve në ofrimin e shërbimit universal postar mbikqyren nga AKEP. Rezultatet e testeve të realizuara në Posta Shqiptare sh.a., të paraqitura në tabelën e mëposhtme tregojnë sa ka një përmirësim në kohën e shpërndarjes së letrës së thjeshtë ndërmjet qyteteve për D+1, ndërkohë që ka mbetur në nivel konstant koha e shpërndarjes së letrës rekomande midis qyteteve për D+1 dhe D+2

	Standardi	Realizimi 2015	Realizimi 2016	Realizimi 2017	Realizimi 2018
Midis qyteteve: Letër e thjeshtë					
	D+1	85%	97.40%	98.09%	97.03%
	D+2	15%	2.56%	1.86%	1.60%
	Mbi D+2		0.04%	0.05%	1.10%
Midis qyteteve: Letër Rekomande					
	D+1	85%	98.5%	98.7%	98.90%
	D+2	15%	1.4%	1.3%	1.10%
	Mbi D+2				0.10%
Midis fshatrave: Letër e thjeshtë					
	D+2	60%			89.80%
	D+3	20%			8.10%
	D+4	20%			2.10%
Midis fshatrave Letër Rekomande					
	D+2	60%			91.40%
	D+3	20%			7.40%
	D+4	20%			2.10%

Tabela 1: Rezultatet e realizimit të standardeve në ofrimin e shërbimit universal gjatë 2015-2018

Tarifat e ofrimit të shërbimeve universale postare

Tarifat për ofrimin e shërbimeve universale (bazë) postare të ofruara nga Posta Shqiptare sh.a. nuk kanë ndryshuar prej vitit 2002. Tarifat për shërbimet e ofruara brenda vendit, për

postën e letrave variojnë nga 40 lekë për letrën e thjeshtë me peshë 20 gram deri në 80 lekë për dërgimin e letrës me peshë 1001 deri në 2000 gram. Tarifat për objektet postare të porositura variojnë nga 70 lekë për letrën me peshë deri në 20 gr dhe 110 lekë për objektin e porositur me peshë deri në 2000 gram.

Po ashtu, çmimet e dërgimit të paketave të vogla duke filluar nga 250 gram deri në 2 kg variojnë nga 50 lekë në 200 lekë për dërgesat e thjeshta dhe 80 lekë deri në 230 lekë për ato të porositura. Ndërkohë, tarifat për dërgesat postare ndërkombëtare ndryshojnë disa herë në varësi të peshës së tyre. Dërgimi i letrës me peshë 20 gram në Evropë është 130 lekë dhe ajo me peshë deri në 2000 gram 2400 lekë, ndërsa për dërgimin e letrës së porositur këto tarifa janë përkatësisht 310 lekë dhe 2580 lekë.

Në grafikun e mëposhtëm jepet një krahasim për tarifën e dërgesave të letrës së thjeshtë dhe asaj prioritare me disa vende të rajonit.

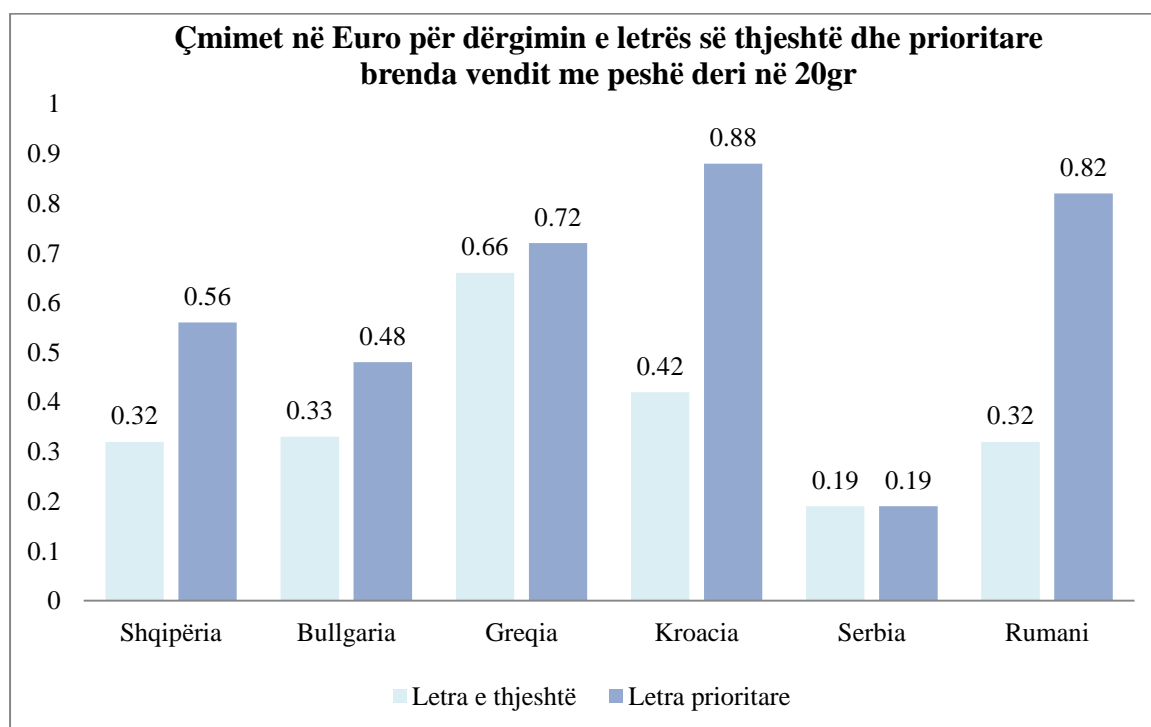
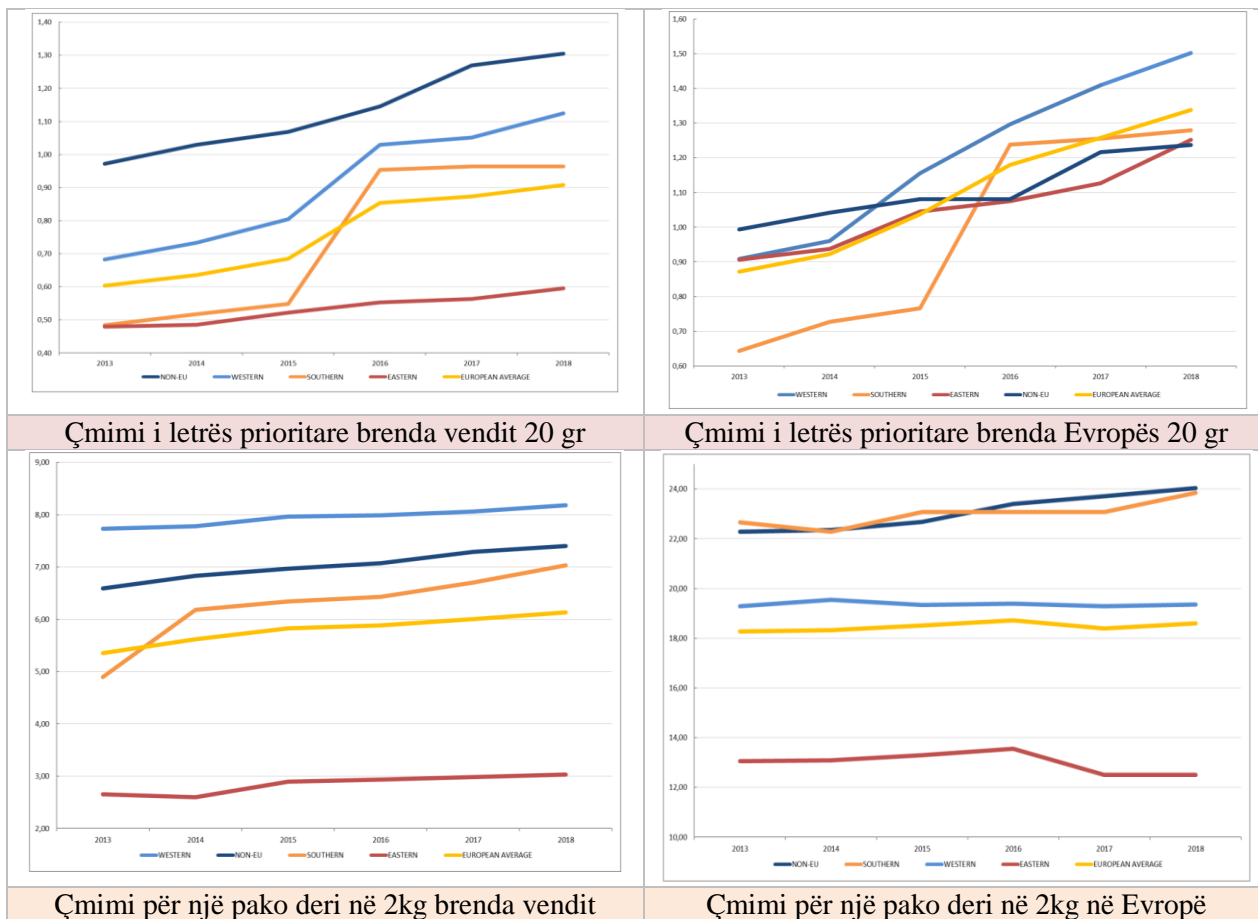

Figura 7. Çmimet për dërgimin e një letre të thjeshtë dhe prioritare

Politikat tarifore në tregun postar janë të ndryshme në vende të ndryshme të Evropës, por në dallim me vendin tonë në Evropë ka pasur rritje të ndjeshme të tarifave, kryesisht për dërgesat e objekteve postare letër e thjeshtë ose prioritare.

Bazuar në Raportin e ERGP (Grupi i Rregullatorëve Evropianë Postar), çmimi mesatar në Evropë për dërgimin e një letre prioritare me peshë deri 20 gr brenda vendit është 0.91 Euro. Ky çmim ka pasur një rritje me 9.3% gjatë periudhës 2014-2018. Çmimi mesatar në Evropë për dërgimin e një letre të thjeshtë me peshë deri 20 gram brenda vendit është 0.64 Euro dhe ka pasur një rritje mesatare prej 1.8% në vitin 2018 kundrejt vitit 2017.

Në figurat e mëposhtme jepen ecuria e tarifave për shërbimin postar në vendet evropiane për letrën prioritare deri në 20 gram brenda vendit dhe brenda Evropës, si dhe ecuria për çmimin për dërgimin e pakove me peshë deri në 2kg brenda vendit dhe brenda Evropës.

Burimi: ERGP PL II(19) 37 Report on postal core indicators dhe të dhënat e Posta Shqiptare sh.a.

Referuar tarifave të aplikuara në Shqipëri nga ofruesi i shërbimit universal, tarifat për dërgimin e letrës me peshë 20 gram brenda vendit janë përkatësisht 70 lekë për letrën e porositur dhe 40 lekë për letrën e thjeshtë.

Në një studim të kryer nga Banka Botërore¹ për tregtinë elektronike në Shqipëri, kur analizohet pjesa e shërbimeve postare thuhet që megjithëse Posta Shqiptare sh.a. ofron shërbime me kosto të ulët në të gjithë Shqipërinë, çmimet ende janë të larta në krahasim me të ardhurat lokale. Ndikim kryesor në kostot operacionale të Posta Shqiptare sh.a. ka mosbarazia midis dërgesave të pakove postare në hyrje dhe ato në dalje. Ky konstatim, mund të kërkojë një analizë më të detajuar në lidhje me çmimet për dërgesat e pakove dhe në veçanti nëse kjo i referohet shërbimit universal postar.

Përsa i përket ecuresisë së çmimeve për dërgimin e pakove, vërehet se në Evropë çmimet për dërgimin e pakove deri në 2kg kanë pasur shumë pak ndryshime si për dërgimin brenda vendit ashtu dhe ato në vende të tjera të Evropës.

Politikat tarifore janë të ndryshme në vende të ndryshme; ka vende që nuk kanë diferenca në çmimin e dërgimit të letrës prioritare me atë të thjeshtë si në Serbi, po ashtu ka vende ku nuk kemi pasur ndryshim të çmimeve në katër-pesë vitet e fundit si në Bullgari, Greqi, sikurse ka dhe vende si Rumania, Kroacia që kanë pasur ndryshim në çmimet e dërgimit të letrave të thjeshta ose prioritare në periudhën 2014-2018.

¹ Albania: E-commerce Diagnostic Leveraging the digital trade opportunity

Kuadri i ri ligjor miratuar në vitin 2015, ka prezantuar parimet për vendosjen e tarifave për shërbimet postare në veçanti ato për shërbimin universal si dhe një model të ri të vendosjes dhe rregullimit të tarifave.

Tarifat për shërbimin bazë postar kanë qenë miratuar me Vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 446, datë 26.09.2002 “Mbi miratimin e tarifave postare bazë” si dhe me Vendimin e Këshillit të Ministrave nr.595, datë 31.08.2006 “Për miratimin e tarifave të Postës Direkte tarifave postare të shërbimit “Posta Direkte” për kufijtë e zonës së rezervuar”.

Me hyrjen në fuqi të ligjit të ri në vitin 2015, rregullimi i mëparshëm ligjor që kërkonte miratimin e tarifave të shërbimit universal apo bazë postar me Vendim të Këshillit të Ministrave është zëvendësuar nga regjimi i ri. Zhvillimet që kanë ndodhur në tregun postar, nevoja për t’u adoptuar me kërkesat dhe sfidat e reja kërkojnë rishikimin periodik, përshtatjen e tyre me gamën e rrethit të shërbimeve që ofrohen duke u bazuar dhe në praktika të mira apo benchmark të rajonit.

Në lidhje me tarifat për ofrimin e shërbimeve postare universale, konstatohet se struktura e tarifave të objekteve postare të Posta Shqiptare ka diferenca me ato të vendeve të BE. Tarifa të ulëta për disa objekte postare dhe më të larta për disa të tjera, si dhe mos-rishikimi i tarifave për një periudhë shumë të gjatë kohore nga viti 2002 krijojnë probleme për stimujt për ofrim efikas të shërbimit universal postar. Rishikimi periodik i tarifave për ofrimin e shërbimeve postare me qëllim rritjen e efikasitetit të ofrimit të shërbimeve postare është i nevojshëm.

Posta Shqiptare sh.a. ka prezantuar kërkesën për rishikimin e tarifave postare për shërbimin universal postar në veçanti lidhur me nevojën e mbulimit të kostove për ofrimin e shërbimit universal. Kuadri ligjor parashikon mbulimin e kostove neto të ofrimit të shërbimit universal postar.

II.2 Probleme të Shërbimit Universal postar në Shqipëri

Ligji 46/2015 “Për shërbimin postar në Republikën e Shqipërisë” përcakton se shpërndarja dhe dorëzimi i objekteve postare duhet kryer në adresën e marrësit në banesën e tij, në ambientet e punës ose të biznesit ose në kutinë postare, të vendosur në ambientet përkatëse. Nga ana e Postës Shqiptare si dhe nga kontrollat e ushtruara nga është evidentuar se:

- a) Për objektet postare kolipostë/pako, për shkak të pamundësisë tekniko/ logjistike, dhe të problemeve lidhur me sistemin e adresave, Posta Shqiptare nuk i dorëzon objektet postare kolipostë në adresë të marrësit, por dorëzohen në zyrat postare përkatëse.
- b) Paketat e vogla postare për të cilat dërguesi ka zgjedhur shërbimin ekspres ndërkombëtar apo brenda vëndit dorëzohen në adresën e marrësit;
- c) Paketat e vogla postare për të cilat dërguesi ka zgjedhur shërbimin universal postar apo jo universal dorëzohen pjesërisht në adresën e marrësit, dhe pjesërisht dorëzohen pranë zyrave postare përkatëse.

Për objektet postare të cilat nuk dorëzohen në adresë por pranë zyrave postare përkatëse, Posta Shqiptare kryen njoftimin për tërheqjen e objektit postar nëpërmjet dëftesës së shkruar mbi mbërritjen e objektit postar, dhe nëpërmjet njoftimit me SMS. Pas njoftimit mbi tërheqjen e objektit postar, marrësi paraqitet në zyrën postare për tërheqjen e objektit postar.

Problemi lidhur me saktësinë e adresave në Shqipëri është një faktor përkeqësues i cilësisë së ofrimit të shërbimeve postare në tërësi dhe shërbimit universal postar në veçanti. Ky problem

ndikon jo vetëm në shërbimin universal postar por edhe në shërbimet e tjera postare, përfshirë atë ekspres, pasi rrit kostot e ofruesve të këtyre shërbimeve për shpërndarjen e pakove postare, si dhe në shërbime të gjithë sektorëve të tjerë të ekonomisë, përfshirë shërbimet e ofruara nga sektori publik. Ky problem është evident dhe në sistemin gjyqësor i cili në disa raste ka paraqitur dhe ankesa në AKEP për mos-dorëzim të njoftimeve palëve ndërgjyqëse për shkak të problemit të adresave jo të sakta. Të gjitha këto në fund rezultojnë në kosto ekstra për qytetarët shqiptarë për shërbimet e përmendura. Kjo ndikon gjithashtu negativisht edhe në tregtinë online, pasi qytetarët që përdorin këto shërbime janë të detyruar të mbajnë rradhë dhe shpenzojnë kohë në sportele për të marrë produktet e porositura.

III. Tendencat globale dhe evropiane – sfidat në zhvillimin e tregun postar

Zhvillimet në tregun postar, tregojnë për një tendencë globale në reduktimin e volumit të postës së letrave dhe rritjen e shpejtë të dërgesave të pakove për shkak të tregtisë elektronike. Në kontrast me tregun e postës së letrave, tregu i postës së pakove ka një rritje të fortë, tendenca në rritje e së cilës vazhdon. Në Evropë kjo rritje në tre-katër vitet e fundit është me mbi 13% rritje mesatare vjetore. Rritja e tregut të postës së pakove rrit nevojën për përshtatjen e infrastrukturës përkatëse të rrjetit postar dhe të investimeve në këtë drejtim.

Këto zhvillime sjellin sfida si për operatorët postar, në veçanti në ofrimin e shërbimit universal postar, por dhe për politikëbërësit dhe organin rregullatorin. Nga ana tjetër, zhvillimet në sektorin postar ndikojnë në industrinë e tregtisë elektronike.

Në sektorin postar, digjitalizimi dhe e-zëvendësueshmëria është një nga çështjet që diskutohet prej vitesh për impaktin që ka në tregun e postës së letrave por njëkohësisht dhe për mundësitë që digjitalizimi ofron në përmirësimin e cilësisë së shërbimeve postare.

Komunikimet elektronike janë të shtrira gjerësisht sot dhe numri i shërbimeve publike që ofrohen në rrugë elektronike është rritur ndjeshëm. Një pjesë e mirë e komunikimeve me institucionet publike janë zëvendësuar me aplikime online duke sjellë përfitime dhe lehtësira të padiskutueshme për publikun. E parë thjesht në këndvështrimin e sektorit postar, kjo mënyrë e re e marrjes së shërbimeve çon në reduktimin e postës së letrave. Nga ana tjetër, është një mundësi përmes digjitalizimit. Aksesit për shërbimet elektronike është një mundësi e shtuar për marrjen e shërbimeve cilësore në zyrat e ofruesit të shërbimit universal pasi në zyrat postare ofrohen shumë shërbime në të njëjtën pikë.

Shërbimi postar dhe tregtia elektronike

Gjatë viteve të fundit, tregtia elektronike, e përkufizuar si shitja e mallrave dhe shërbimeve online, po krijon rrugë të reja për zhvillimin ekonomik. Për shitësit e mallrave dhe shërbimeve, tregtia online paraqet një mundësi unike rritjeje. Nëpërmjet një kanali shitjesh online, bizneset mund të arrijnë konsumatorë të cilët mund të mos jenë pranë fizikisht – në tregun e brendshëm ose atë të jashtëm. Duke ofruar shitje online 24 orë dhe dorëzime derë më derë të produkteve, kompanitë ofrojnë në këtë mënyrë një nivel të ri komoditeti.

Sipas një analize të kryer nga ekspertët e Bankës Botërore² tregtia elektronike është një mundësi kyçe rritjeje për Shqipërinë. Në mënyrë të përmbledhur gjetjet e studimit në lidhje me sektorin postar janë dhënë në seksionin më poshtë.

² Albania: E-commerce Diagnostic Leveraging the digital trade opportunity

Penetrimi i e-commerce në Shqipëri është i limituar dhe mbetet pas fqinjëve të rajonit. Sipas anketës Global Findex 2017, vetëm 7% e shqiptarëve kanë raportuar se kanë përdorur internetin për të kryer blerje online, në krahasim me 14% të pjesës tjetër të rajonit të Ballkanit Perëndimor. Kjo është vlera më e ulët midis vendeve të Ballkanit Perëndimor, si dhe është larg vendeve të tjera në rajon me të njëjtin nivel të ardhurash, si Moldavia.

Rritja e tregtisë elektronike ndikohet në mënyrë të drejtpërdrejtë nga ofrimi i shërbimeve të logjistikës të shpejta dhe me kosto të ulët. Për dorëzimin përfundimtar të pakove postare tek konsumatorët rolin kryesor e luan shërbimi postar vendas dhe ndërkombëtar. Shpërndarja efiçiente në kufi e pakove ndërkufitare është shumë e rëndësishme për tregtinë elektronike. Nevojitet që dërgesat e mëdha dhe të vogla të kalojnë kufirin pa u përballur me tarifa jo të barabarta, procedura administrative të komplikuar ose vonesa në kohë. Kjo kërkon përshtatjen e procedurave doganore me një situatë ku volumi i pakove postare vijon të rritet me ritme të shpejta.

Mbulimi i Posta Shqiptare sh.a. është i krahasueshëm me atë të operatorëve në vendet e tjera por ka hapësirë për të forcuar besueshmërinë. Posta Shqiptare sh.a. vazhdon të ofrojë një rrjet të qëndrueshëm të zyrave lokale, duke lidhur shqiptarët me njëri-tjetrin dhe me pjesën tjetër të botës. Sipas statistikave të UPU, 96% e popullsisë e marrin postën e tyre të dërguar në shtëpi. Zonat rurale përfitojnë shërbim mesatarisht tri herë në javë. Sidoqoftë, besueshmëria e shërbimit ka vend për përmirësim. Sipas vlerësimit të besueshmërisë së UPU, bazuar në mesataren dhe variabilitetin e kohës së dorëzimit, Shqipëria renditet me ulët krahasuar me rajonin.

Ndërkohë, kosto e shërbimit postar ndërkombëtar ndikohet nga mosbarazia midis dërgesave të pakove postare në hyrje dhe në dalje. Sipas UPU, më shumë se trefishi i pakove postare hyjnë në Shqipëri se sa dërgohen jashtë (kjo pasqyrohet edhe në bilancin e përgjithshëm tregtar të Shqipërisë), që do të thotë se aeroplanët dhe kamionët të cilët udhëtojnë jashtë shpesh nuk janë të ngarkuar me kapacitet, duke rritur në këtë mënyrë kostot e dorëzimit.

Sistemi i adresave në Shqipëri vijon të mbetet një pengesë për dërgesat postare me kosto efektive dhe në kohë. Duke pasur parasysh urbanizimin e shpejtë dhe ndryshimin e herëpashershëm të emrave të rrugëve, sistemi i adresave mbetet ende jo i besueshëm. Shumë shqiptarë janë të pasigurt për adresën e tyre. Ndërkohë që operatorët postar janë mësuar të përballen, duke punësuar staf lokal me njohuri të komunitetit lokal, duke inkurajuar dërguesit të shtojnë përshkrimin e monumenteve lokale në adresën e marrësit, duke i telefonuar marrësit për t'i lokalizuar, kjo situatë ende rrit kostot operative të përditshme të dorëzimit dhe shkakton vonesa.

Cilësia e tregtisë dhe procedurat doganore janë thelbësore për të shfrytëzuar plotësisht përfitimet e tregtisë elektronike ndërkufitare. Përveç koston së drejtpërdrejtë të pagesës së taksave dhe detyrimeve në doganë, barra e procedurave administrative ndikon në koston, shpejtësinë dhe komoditetin e tregtisë ndërkufitare. Në rastin e tregtisë elektronike ndërkufitare dhe shpërndarjen e pakove postare të vogla, këto shqetësime janë rritur, shpesh për shkak të kostove të procedurave administrative më të lartë se vetë vlera e dërgesës.

Në përputhje me praktikën më të mira ndërkombëtare, Shqipëria ka një regjim të thjeshtuar për tregtinë ndërkufitare për dërgesat e vogla. Një vlerë “de minimis” prej 22 eurosh është caktuar, poshtë së cilës importet përjashtohen nga TVSH-ja e importit dhe detyrimet doganore, duke kursyer në koston administrative. Tregtarët e autorizuar që përpunojnë një numër të madh pakosh postare ndërkufitare (të tilla si kompanitë e logjistikës që trajtojnë një

numër të madh pakosh postare në emër të shitësve online ndërkufitarë) mund të plotësojnë deklarata të thjeshtuara për secilin artikull, që do të ndiqen më pas nga plotësimi i një deklarate shtesë përmbledhëse brenda 24 orëve.

Sidoqoftë, operatorët postar raportojnë kosto të larta administrative në zhdoganimin e dërgesave të vogla në doganat shqiptare, duke rritur në këtë mënyrë tarifat për trajtimin e dërgesave në doganë dhe duke kontribuar në vonesën e dërgesave. Që eksperiencia e shqiptarëve me blerjen e mallrave online, veçanërisht të atyre ndërkufitare të jetë sa më e volitshme dhe sa më komode, nevojitet marrja e masave të tilla si krijimi i një one-stop-shop online për pagesën e TVSH, rritja e tarifës “de minimis” për detyrimet e importit, apo eliminimi i tarifave të skanimit për dërgesat me vlerë të ulët.

Ndikimi i COVID-19 në shërbimin postar

Viti 2020 ishte një vit i vështirë për ekonominë botërore. Sektori postar dhe në veçanti ofrimi i shërbimit postar u prek rëndë për shkak të situatës së mbylljes dhe ndërprerjes së transportit ajror në shumë vende. Pjesa më e madhe e operatorëve postar në botë deklaruan Situatën e Emergjencës së Forcës Madhore dhe nuk merrnin përsipër garantimin e standardeve të cilësisë në shpërndarjen e objekteve postare.

Kjo situatë pati ndikim dhe në Shqipëri. Të gjitha linjat ajrore me të cilat operonte Posta Shqiptare sh.a. për dërgimin e postës jashtë vendit, si dhe ato hyrëse ndërprenë fluturimet nga dhe për në aeroportin Nënë Tereza, si për pasagjerët, ashtu edhe për shërbimin cargo, duke bërë të pamundur shkëmbimin normal të postës ndërkombëtare. Një situatë e ngjashme dhe vështirësi në ofrimin normal të shërbimit postar pati për të gjithë ofruesit e tjerë të shërbimeve postare.

Për zgjidhjen e situatës së krijuar Posta Shqiptare sh.a. shqyrtoi të gjitha mundësitë për vijimin e postës me partnerë të tjerë, në numrin më maksimal të mundshëm të destinacioneve dhe gjetur zgjidhje. Në situatën e bllokimit të trafikut ajror transporti vijoi në rrugë tokësore gjë që solli vonesa në shpërndarjen e objekteve postare. Shërbimi ekspres për jashtë (EMS) është mbuluar pjesërisht nëpërmjet shërbimit EMS dhe plotësisht në të gjitha destinacionet nëpërmjet shërbimit SEM. Në këtë periudhë shërbimi EMS u ofrua vetëm në 5 destinacionet e tij kryesore: SHBA, Kanada, Angli, Itali dhe Francë. Në fund të vitit 2020 ofrimi i shërbimeve postare ndërkombëtare nga Posta Shqiptare sh.a. mundësohej në 88 destinacione ndërkombëtare.

Situata e pandemisë, nxori si nevojë adoptimin e politikave dhe modeleve të biznesit më të zhdërvjellta në sektorin postar si dhe rëndësinë e rritjes së bashkëpunimit për shfrytëzimin e infrastrukturës, mjeteve të transportit midis operatorëve/ofruesve kombëtare dhe rrjetit postar global.

Për të përballuar sa më mirë dhe në mënyrë efektive situata të tilla, si ajo e pandemisë apo situata të tjera të jashtëzakonshme, nevojitet hartimi i një plan veprimi për sigurimin e ofrimit të shërbimeve në këto raste. Sipas përcaktimeve të nenit 53, të ligjit nr. 46/2015 “Për shërbimet postare në Republikën e Shqipërisë” një plan i tillë hartohet nga ofruesi i shërbimit universal dhe i paraqitet ministrit përgjegjës dhe AKEP-it. Këto masa është e nevojshme që t’i propozohen Këshillit të Ministrave nga Ministri, në bashkëpunim me strukturat e tjera, të caktuara me ligj për trajtimin e situatave të jashtëzakonshme, dhe me AKEP-in.

Sfidat e zhvillimit në tregun postar

Në mënyrë të përmbledhur sfidat që shoqërojnë zhvillimet në tregun postar konsistojnë në:

Reduktimi i postës së letrave:

Për operatorët postarë: do të thotë një ekonomi shkalle më e ulët, kosto e ofrimit të shërbimit për njësi/objekt postar më e lartë; ulje të të ardhurave, për pasojë ulje të investimeve; presion për të reduktuar rrjetin postar/reduktimin e pikave të aksesit; rritje të çmimeve, vështirësi në mbajtjen e numrit të punonjësve etj.

Rritja e tregtisë elektronike dhe volumet e pakove postare

Për operatorët postarë: kemi rritje të presionit për të përshtatur rrjetin postar që i shërben shpërndarjes së pakove; potencialisht ulje në të ardhurat nga posta e letrave hyrëse ndërkombëtare për shkak të tarifave të fiksuara (terminal dues të vendosur nga UPU); konkurrencë më e lartë; presion për ulje të kostove dhe marrjen e masave për ndikimin në ambient synimi për zhvillime në një ekonomi të gjelbër me nivel të ulët të dioksidit të karbonit (CO₂) që kërkon reduktim të ndikimit në mjedis nga mjetet e transportit të rrjetit postar.

Të dyja këto zhvillime, sjellin gjithashtu sfida për institucionet politikëbërëse dhe rregullatore. Në veçanti tendenca e uljes së volumit të letrave postare përkthehet në:

- kosto më e lartë për ofrimin e shërbimit postar, në rrezik potencial për rritje të çmimeve duke u shoqëruar me impakt social;
- vështirësi në ruajtjen e konkurrencës në tregun e letrave;
- rritje të kostos për ofrimin e shërbimeve në zonat rurale;

Rritja e volumit në tregun e pakove çon gjithashtu në nevojën për një kuadër të ri rregullator/mënyra e rregullimit për shërbimin universal postar si dhe bën presion për ndryshim të ligjit postar në përcaktimet/përkufizimin e shërbimit universal postar dhe në kërkesat për cilësinë e shërbimit (QoS) etj.

Nga konsultimi me operatorët e tregut postar në vend, ngrihen disa shqetësime dhe problematika në lidhje me zhvillimin e tregut postar që ndërthurin probleme të konkurrencës së ndershme, ndikimin e zhvillimit teknologjik, praktikatat rregullatore, zhvillimin e infrastrukturës postare etj.

Liberalizimi i tregut pritet të sjellë ende ndryshime në strukturën e tregut. Sfida të tjera dalin nga nevoja për të balancuar interesat e veçanta, si për tregun e shërbimeve postare të mirëfillta ashtu edhe për tregun e shërbimeve bankare financiare.

Gjithashtu, procesi i liberalizimit të tregut ka sjellë sfida të reja, të tilla si ngarkesa dhe konkurrenca në nivele maksimale. Nga kjo pikëpamje, nevojitet një kuadër rregullator për të garantuar që rregullat e tregut të mos shkelen nga asnjë aktor. Disa ofrues të shërbimit postar u ankuan për veprimtari të palicensuar në tregun postar të disa subjekteve. Kjo është një çështje që do vëmendje të vijueshme rregullatore, si për evidentimin dhe për marrjen e masave korrigjuese.

Modelet e biznesit postar kanë ndryshuar, janë ndikuar më tej nga rritja e tregtisë elektronike, nga ekonomia e internetit dhe modelet e inovacionit të partneritetit, nga luhatshmëria e kostos së shërbimeve si dhe nga evoluimi i shërbimeve financiare, rritja e numrit të tyre dhe qasja në tregun e kapitaleve.

Në fushën e zhvillimit të tregtisë elektronike dhe rolin e sektorit postar është i nevojshëm adoptimi i praktikave të mira për pjesën e doganave, si aplikimi i ‘pre-clearance’. Për këtë është e nevojshme rritja e bashkëpunimit me doganat dhe Ministrinë e Financave dhe Ekonomisë.

Përmirësimi, plotësimi i kuadrit rregullator në lidhje me praktikën tarifore/pagesat ndërkufitare sipas praktikës së BE-së që ndikon tek zhvillimi i tregtisë elektronike është gjithashtu një nevojë.

Përdorimi i kodit postar duhet të bëhet i detyrueshëm për të gjitha dërgesat postare po ashtu dhe saktësimi i sistemit të adresave si një nga problematikat e mëdha për sektorin postar.

IV. Vizioni dhe objektivat e sektorit postar

Ky dokument politikash përcakton këtë vizion për zhvillimin e sektorit postar në periudhën afatmesme, afatgjatë:

Ofrimi i shërbimeve postare me cilësi dhe besueshmëri të lartë në të gjithë territorin e Republikës së Shqipërisë.

Sektori postar ka një mundësi të madhe zhvillimi si një pjesë e rëndësishme e ekonomisë kombëtare. Duke marrë parasysh ndryshimet e shpejta të teknologjisë, të ekonomisë dhe kërkesave të shoqërisë dhe duke u mbështetur në pikat e saj të forta, si rrjeti i shtrirë në të gjithë vendin me zyrat postare, ofrimi i shumë shërbimeve në një zyrë të vetme etj. misioni i sektorit postar mbetet i rëndësishëm në ditët e sotme. Zhvillimi i shpejtë i këtij sektori mbështet tek reformat e ndryshimeve dhe implementimi i projekteve bashkëkohore.

Ky dokument përcakton si objektiva të zhvillimit të sektorit postar për periudhën 2021-2026:

- Zhvillimin e infrastrukturës së rrjetit postar përmes përmirësimit/ngritjes së një qendre tranziti bashkëkohore
- Zbatimin e standardeve ndërkombëtare për shërbimet postare dhe filatelike;
- Garantimin e zhvillimit të qëndrueshëm të shërbimeve postare universale cilësore e të kudondodhura;
- Integrimin e sa më shumë shërbimeve postare e financiare, krijimi i paketave të shërbimesh duke ardhur sa më pranë konsumatorëve;
- Garantimin e qarkullimit të lirë të artikujve postarë, në një ambient të vetëm postar të përbërë nga rrjete të ndërlidhura me njëri-tjetrin;
- Inkurajimin e arritjes së standardeve të ndershme të përbashkëta për të gjithë operatorët e tregut;
- Mbështetjen në implementimin e teknologjisë bashkëkohore të inovacionit.
- Garantimin e cilësisë së shërbimit universal postar;

- Zhvillimin e tregtisë elektronike brenda vendit dhe në rajon përmes rritjes së cilësisë së shërbimit dhe infrastrukturës mbështetëse;
- Rritjen e kapaciteteve të sektorit postar përmes kualifikimit të stafit punonjës;

V. Masat që do ndërmerren

Mosha digjitale dhe ndryshimet në modelet e konsumit kanë kontribuar në evolucionin e konsumatorit të së nesërme. Teknologjia është çelësi për të kuptuar transformimin aktual dhe të ardhshëm. Rritja e pashembullt e tregtisë elektronike ka çuar në një rritje të dukshme në vëllimet e pakove dhe në nevojën për rritjen e kapaciteteve të përpunimit dhe padyshim të modernizimit të këtij sistemi. Në këtë drejtim, është e nevojshme të mbështeten iniciativa që lejojnë sektorin postar të ri-pozicionohet dhe të konsiderohet si një komponent thelbësor i ekonomisë digjitale.

Ndryshimet e shpejta të nevojave të bizneseve dhe klientëve në mbarë vendin i detyrojnë operatorët postarë dhe në veçanti Postën Shqiptare sh.a. të synojë integrimin e zgjidhjeve të reja përgjatë gjithë rrjetit kompleks dhe të gjerë postar.

Për arritjen e këtyre objektivave do të bashkëpunohet me AKEP, sektorin postar dhe institucionet përkatëse për çështjet që lidhen me tregun dhe doganat. Me qëllim arritjen e këtyre objektivave do të ndërmerren masat si më poshtë:

Përmirësimi i infrastrukturës postare

- Do të mbështetet konsolidimi i rrjetit të zyrave postare për ofrimin e shërbimit universal duke siguruar mbulimin territorial dhe të popullsisë në të gjithë vendin.
- Do të investohet në digjitalizimin e mëtejshëm të zyrave postare për të siguruar marrjen e informacionit në kohë reale nga çdo pikë e postës.
- Do të investohet për rritjen dhe modernizimin e zinxhirit të furnizimit dhe transportit në sektorin postar.
- Do të bashkëpunohet me strukturat përgjegjëse për të nxitur përfundimin e një sistemi të konsoliduar të adresave postare;
- Do të rritet bashkëpunimi ndërkombëtar për të lehtësuar përballimin e kërkesës në rritje të dërgesave të pakove postare dhe situata të emergjencës, sikurse ajo e krijuar nga pandemia.

Përmirësimi i shërbimeve

- Do të mbështeten politikat e diversifikimit të shërbimit dhe ofrimit të shërbimeve financiare në çdo zyrë postare, për të lehtësuar marrjen e shërbimeve nga qytetari.
- Do të bëhen investime për sistemin e shërbimeve e-Money që synon përdorimin e tij si një shërbim financiar për atë grup personash që nuk zotërojnë një llogari bankare.
- Do të mbështeten strategjitë për një model biznesi të zhdërvjellët për administrimin me fleksibilitet të resurseve të Posta Shqiptare sh.a..

- Do të punohet me Posta Shqiptare sh.a. dhe aktorë të tjerë të sektorit postar për të parashikuar në kohë ndryshimet sipas nevojave të konsumatorëve;
- Do të monitorohet në mënyrë periodike cilësia e shërbimit postar.
- Do të mundësohet ofrimi me cilësi i postës direkte, pakove dhe shërbimeve të personalizuara digjitale, sipas praktikave më të mira evropiane.

Rishikimi i tarifave për shërbimin universal postar

Me qëllim reflektimin e ndryshimeve të ndodhura në tregun postar si dhe dinamikën e zhvillimeve do të bashkëpunohet me AKEP dhe Posta Shqiptare sh.a. për rishikimin e tarifave të shërbimeve universal postare sipas praktikave më të mira.

Gjithashtu, do të ndërmerren hapat e nevojshme për adresimin e mbulimit të kostove neto për ofrimin e shërbimeve universale postare në rastet e justifikuara sipas parashikimeve në ligj.

Tregu digjital

- Përmes përmirësimit të infrastrukturës, dhe cilësisë së shërbimit do të punohet për rritjen e tregtisë elektronike dhe tregtisë ndërkombëtare;
- Do të punohet për implementimin e teknologjive të reja dhe inovacionit për të përmbushur nevojat e konsumatorëve dhe administratës.
- Do të shikohet mundësia për rrjete të reja të komunikimit dhe të përmirësuara postare në të ardhmen si dhe të sigurohet ndërveprimi sipas standardeve ndërkombëtare.
- Do të punohet për zbatimin e aktiviteteve të parashikuara në planin e veprimit për tregtine elektronike të hartuar me Ministrinë e Financave dhe Ekonomisë.
- Do të punohet për zbatimin e angazhimeve të Planit Për Tregun e Përbashkët Rajonal të miratuar në Samitin e Sofies në nëntor 2020 në lidhje me shërbimet postare.

Në veçanti gjatë periudhës 2021-2025 nga Posta Shqiptare sh.a. do të implementohen një numër projektsh që synojnë për përmirësimin e performancës së sektorit postar sikurse prezantohen në Aneksin 2.

Bashkëpunimi ndërkombëtar

Në planin e bashkëpunimit rajonal e ndërkombëtar Strategjia Globale Postare e përshtatur nga UPU për periudhën 2020-2024, përcakton objektivat e zhvillimit të cilat orientohen në katër fusha kryesore të veprimit:

- **Së pari:** Ndërmarrja e masave nga qeveritë për zhvillimin postar duke reduktuar diferencat përmes rritjes së investimeve dhe fokusimin e politikave me qëllim promovimin e mënyrave të ndryshme përmes të cilave të përdoret rrjeti postar për zhvillimin social-ekonomik të vendeve;

- **Së dyti:** rregullatorët duhet të harmonizojnë dhe prezantojnë kuadrin rregullator sektorial. Me rritjen e inovacionit, diversifikimin dhe investimet në fushën postare, është koha që rregullatorët të hyjnë fuqishëm dhe të menaxhojnë ndryshimet që po formësohen në sektorin postar;
- **Së treti,** operatorët postar duhet të kërkojnë të rrisin performancën e tyre duke implementuar strategji të diversifikuara dhe të përmirësojnë operacionet. Tregu postar sot operon me më shumë operatorë, ofrues shërbimesh, ndaj është e nevojshme që këta të fundit të jenë më inovativë në ofrimin e shërbimeve postare;
- **Së katërti,** grupet e tjera të interesit nga sektori privat dhe institucionet publike duhet të integrohen në këtë sektor përmes angazhimit me aktorët tradicionalë dhe anasjelltas. Kjo nënkupton hapjen e tregut, forcimin e partnerishipit dhe rritjen e rolit të UPU-së.

Në harmoni me këto orientime të Bashkimit të Përbotshëm Postar dhe me angazhimet në kuadër të integritimit evropian do të punohet për:

- Përmirësimin dhe plotësimin e kuadrit ligjor e rregullator në sektorin postar, me qëllim nxitjen e bashkëpunimit rajonal e ndërkombëtar.
- Hartimin dhe miratimit, gjatë vitit 2021, të VKM mbi shërbimet e dërgesave ndërkufitare të pakove postare, e cila transponon Rregulloren (BE) 2018/644
- Realizimin nga ana Posta Shqiptare sh.a. në projekte të realizuara në bashkëpunim me strukturat operacionale të U.P.U.-së.
- Mbështetjen dhe promovimin e projekteve për ekonominë e gjelbër dhe dekarbonizimin në sektorin postar.
- Zbatimin e aktiviteteve për zhvillimin e tregtisë elektronike në komponentet e lidhur me shërbimin postar dhe përmirësimin e cilësisë së shërbimit.

Procesi i integritimit European

Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë, në bashkëpunim me AKEP dhe Ministrinë e Financave dhe Ekonomisë si drejtuese e kapitullit 3 të integritimit, do ndjekje në vijimësi përmbushjen e angazhimeve në Marrëveshjen e Stabilizim Asociimit për shërbimet postare.

Gjatë vitit 2021, do punohet për transpozimin e rregullores për shërbimet e dërgesave ndërkufitare të pakove postare.

Do ndiqen rregullisht raportimet për progres raportin, zbatimin e Planit Kombëtar të Integritimit European dhe në nënkomitetin e tregut të brendshëm dhe konkurrenca në lidhje me shërbimet postare.

Projekte në bashkëpunim me U.P.U.

Posta Shqiptare sh.a. është duke bashkëpunuar me strukturat operacionale të U.P.U.-së për realizimin e tre projekteve të rëndësishme:

1. ***“Shko Gjelbër me një flotë të modernizuar dhe ekologjike”***, ka për qëllim fuqizimin e flotës së transportit të dërgesave postare të Posta Shqiptare sh.a. me automjete ekologjike, në kuadër të direktivës së U.P.U.-së për mbrojtjen e mjedisit global. Projekti, me mbështetjen e Fondit të Shërbimit të Cilësisë (Q.S.F), do të mundësojë rinovimin me 20% të flotës së transportit të vjetër dhe të amortizuar, me qëllim ofrimin e shërbimeve postare sipas standardeve të cilësisë të U.P.U.-së.
2. ***“Pjesëmarrje në Sistemin Global të Monitorimit (G.S.M.) të menaxhuar nga U.P.U.-ja, në ciklin e matjes së cilësisë së shërbimit universal postar për periudhën 2 vjeçare***

(2020-2021) në sistemin G.M.S. LINK me panelistë të jashtëm". G.M.S. LINK (*Letter mail Inbound Network Key performance indicators*) është një sistem i matjes së performancës të cilësisë së shërbimit universal postar të brendshëm për operatorët postar, duke përdorur pajisjen antenë R.F.I.D. dhe panelistë të jashtëm të punësuar dhe menaxhuar nga një shërbim i jashtëm. Posta Shqiptare sh.a. realizoi projektin për investimin e katër pajisjeve antena R.F.I.D. për të matur cilësinë e shërbimit universal postar gjatë proceseve operacionale të dërgesave postare. Pjesëmarrja në këtë sistem (G.M.S. LINK) do shërbejë si një instrument matës i indikatorëve të performancës së cilësisë të projektit **"Shko Gjellbër me një flotë të modernizuar dhe ekologjike"**.

3. **"Pjesëmarrje në Sistemin Global të Monitorimit (G.M.S.) të menaxhuar nga U.P.U, në ciklin e matjes së cilësisë së shërbimit universal postar për periudhën 2 vjeçare (2020-2021) në sistemin G.M.S. WORLD me panelistë të monitoruar dhe menaxhuar nga Posta Shqiptare sh.a."**. Sistemi Global i Monitorimit WORLD (*Worldwide Operational Readiness Letter mail Diagnostic*) është një instrument matës për cilësinë globale të shërbimit postar, i projektuar për të rritur cilësinë e postës së letrave në të gjithë komunitetin e operatorëve postar, anëtare të U.P.U.-së, me qëllim për të forcuar aftësitë e tyre organizuese në rritjen e biznesit të postës së letrave ndërkombëtare dhe në arritjen e objektivit të performancës globale të cilësisë së shërbimit në shpërndarjen e objekteve postare letër. Pjesëmarrja e Posta Shqiptare sh.a. në ciklin e matjes së cilësisë së shërbimit për periudhën 2020-2021 në sistemin GMS WORLD, konsiston në shkëmbimin e testeve ndërmjet panelistëve në mënyrë që të dhënat të gjenerohen në mënyrë elektronike nga katër antenat e reja R.F.I.D.

Synohet që në vitet e ardhshme bashkëpunimi me U.P.U të jetë më i ngushtë dhe më gjithëpërfshirës. Ndër çështjet të cilat kërkojnë një vëmendje më të madhe dhe një bashkëpunim sa më frytdhënës mund të veçohen bashkëpunimi me administratën doganore, përfshirja financiare dhe përgjigja ndaj fatkeqësive natyrore në rastin e Forcës Madhore.

Bashkëpunimi me administratën doganore: rritja e tregut online ka sjellë një rritje të shkëmbimit ndërkufitar të kolipostave dhe pakove të vogla, duke ndikuar kështu në nevojën e një bashkëpunimi më të ngushtë midis operatorëve postar dhe doganave. Për këtë, U.P.U. punon me partnerë në zinxhirin e furnizimit për të vijuar me shkëmbimin ndërkufitar të këtyre mallrave postare. Sistemi i Deklarimit Doganor (CDS), i krijuar nga Qendra Teknologjike Postare e U.P.U.-së, ndihmon në zhdoganim duke lejuar që Postat dhe Doganat pjesëmarrëse të shkëmbejnë të dhëna paraprake dhe të llogarisin detyrimet dhe taksat e nevojshme.

Për pakot e dërguara, kërkohet që operatorët postar të ndajnë informacionin në lidhje me dërguesin, përmbajtjen dhe vlerën me autoritetet doganore. Ky informacion më parë dërgohej me anë të një formulari, por CDS tani u mundëson operatorët që ta ndajnë këtë informacion përmes mesazheve elektronike të shkëmbimit të të dhënave (EDI) përpara dërgimit të pakove. Ky informacion paraprak ndihmon Doganat të zvogëlojnë kohën e vet të përpunimit.

Përfshirja financiare: parashikon ofrimin e shërbimeve financiare bazë (kursime, pagesa, transfertat parash, siguracione, kredi) për persona që nuk kanë akses në shërbime të tilla. Në të gjithë botën, këto shërbime financiare të ofruara nga operatorët postar, përdoren nga 1.5 miliard persona, duke e bërë sektorin postar kontribuuesin e dytë më të madh në përfshirjen financiare mbarë botërore. U.P.U ndihmon vendet e saj anëtare të prezantojnë ose zhvillojnë shërbime financiare gjithëpërfshirëse dhe të qëndrueshme. Si një platformë informacioni dhe asistence teknike për sektorin postar, UPU është një partner ideal për institucionet huadhënëse dhe donatorët në përpjekjen për t'i bërë shërbimet financiare postare të arritshme për popullsitë më të pafavorizuara.

Përgjigja ndaj fatkeqësive natyrore në rastin e Forcës Madhore: vitet e fundit, bota është përballur shpesh me katastrofa natyrore dhe me situata emergjente, si në rastin e pandemisë globale të Covid-19 gjatë vitit 2020. Këto situata kanë pasur ndikim dhe infrastrukturën e komunikimit të vendeve, përfshirë rrjetet postare. Fatkeqësitë natyrore dhe shëndetësore ndikojnë drejtpërdrejt në shërbimet postare publike duke shkaktuar dëme në infrastrukturë, automjete dhe pajisje, apo dhe ndërprerje të vetë shërbimit postar në mbarë botën duke penguar një kanal i rëndësishëm tregtar dhe komunikimi. Në të njëjtën kohë, këto situata nxjerrin në pah vlerën e shërbimeve postare në përgjigjen pas-katastrofës. Duke pasur parasysh rrjetin e tyre të gjerë, zyrat postare dhe qendrat e përpunimit të postës mund të veprojnë si pika të shpërndarjes për furnizimet e urgjencës, shërbimet postare mund të ndihmojnë në koordinimin e operacioneve të ndihmës emergjente. Ndër shërbimet më të rëndësishme të cilat japin ndihmesën e tyre në situatat e fatkeqësive natyrore në rastin e Forcës Madhore theksojmë Shërbimin e Postës Ekspres (EMS), që është një shërbim që ofrohet në rreth 200 vende në tërë botën, duke ofruar një dërgesë të shpejtë të objekteve postare. Gjatë periudhës së pandemisë globale, në vendin tonë ky shërbim mundësoi pjesërisht një vijim gati normal të shërbimit postar ndërkombëtar.

VI. Monitorimi dhe zbatimi i politikës postare

Në zbatim të Ligjit Nr. 46/2015 “Për shërbimet postare në Republikën e Shqipërisë”, Ministri përgjegjës për sektorin postar, ngarkohet për hartimin dhe zbatimin e politikave të zhvillimit të sektorit postar. Autoriteti i Komunikimeve Elektronike dhe Postare ngarkohet me rregullimin dhe mbikqyrjen e shërbimeve postare të ofruara në Republikën e Shqipërisë.

Nga pikëpamja operationale, drejtoria e politikave dhe strategjive të zhvillimit të telekomunikacionit dhe postave, në bashkëpunim me AKEP, do të ndjekë procesin e vazhdueshëm të implementimit dhe arritjes së objektivave të këtij dokumenti.

Për monitorimin e ofrimit të shërbimeve universale postare do të shërbejnë indikatorët e performancës, sipas standardeve në ofrimin e shërbimit universal postar që mbikqyret nga AKEP si:

- Treguesi për kohën e shpërndarjes së letrës së thjeshtë ndërmjet qyteteve për D+1, D+2 dhe mbi D+2;
- Treguesi për shpërndarjen e letrës rekomande midis qyteteve për D+1, D+2 dhe mbi D+2 etj.
- Treguesi për kohën e shpërndarjes së letrës së thjeshtë midis fshatrave për D+2, D+3 dhe D+4;
- Treguesi për kohën e shpërndarjes rekomande midis fshatrave për D+2, D+3 dhe D+4;

Dokumenti i politikave postare do të rishikohet periodikisht në varësi të zhvillimeve teknologjike dhe angazhimeve ndërkombëtare.

Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë do të bashkëpunojë me Ministrinë e Financave dhe Ekonomisë në procesin e përmbyshjes së angazhimeve rajonale për tregun e përbashket rajonal si dhe planin e veprimit për zhvillimin e tregtisë elektronike.

Secili institucion përgjegjës për aktivitetet e parashikuara duhet të planifikojë realizimin e tyre duke garantuar buxhetet e planifikuara, burimet njerëzore dhe kapacitetet teknike me qëllim realizimin e tyre.

Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë për hartimin e akteve ligjore, nënligjore të parashikuara në zbatim të këtij dokumenti.

Autoriteti i Komunikimeve Elektronike dhe Postare për kryerjen e aktiviteteve rregullatore për mbikqyrjen e aktivitetit të ofrimit të shërbimeve postare dhe në veçanti të shërbimit universal postar.

Ofruesi i shërbimeve universale postare, Posta Shqiptare sh.a. për realizimin e projekteve për përmiresimin e infrastrukturës dhe shërbimeve postare universale.

Çdo vit do të bëhet vlerësimi i zbatimit të aktiviteteve dhe arritjes së objektivave të identifikuar nëpërmjet realizimit të indikatorëve.

Aktet nënligjore të miratuara për ofrimin e shërbimeve postare

Në zbatim të Ligjit Nr. 46/2015 “Për shërbimet postare në Republikën e Shqipërisë” gjatë periudhës 2016-2018 janë miratuar edhe aktet nënligjore, si më poshtë:

- Vendim i Këshillit të Ministrave Nr. 360, datë 11.05.2016 “Për miratimin e rregullave për themelimin e fondit universal të shërbimit postar dhe mënyrat e përcaktimit të kontributit në rast të bashkëfinancimit nga ofruesit e shërbimeve postare universale”. Vendimi siguron rregulla për fondin e shërbimit universal për kompesimin e kostos neto të shërbimeve postare universale në përputhje me dispozitat e *acquis* të BE-së;
- Vendim i Këshillit të Ministrave Nr. 239, datë 02.05.2018 “Për miratimin e rregullave për caktimin e ofruesit të Shërbimit Universal Postar”. Vendimi siguron rregullat për caktimin e ofruesit të shërbimit universal postar me konkurrim publik si dhe caktimin e zonës minimale për ofrimin e shërbimit universal postar;
- Rregullorja Nr. 41, datë 03.03.2016 “Për ndarjen e llogarive dhe llogaritjen e kostos së shërbimit postar universal”, miratuar me vendimin e Këshillit Drejtues të AKEP Nr. 2670, datë 03.03.2016;
- Rregullorja Nr. 42, datë 03.03.2016 “Për llogaritjen e kostove neto të shërbimit postar universal”, miratuar me vendimin e Këshillit Drejtues të AKEP Nr. 2671, datë 03.03.2016;
- Rregullorja Nr. 45, datë 27.10.2016 “Metodologjia e Inspektimit të Ofruesve të Shërbimeve Postare”, miratuar me vendimin e Këshillit Drejtues të AKEP Nr. 2694, datë 27.10.2016;
- Rregullorja Nr. 40, datë 17.12.2015 “Për të dhënat statistikore dhe financiare periodike mbi shërbimet e ofruara nga operatorët dhe ofruesit e shërbimeve postare;
- Rregullorja Nr. 39, datë 17.12.2015 “Për procedurat e zgjidhjes së mosmarrëveshjeve ndërmjet përdoruesit dhe ofruesit të shërbimit postar dhe mosmarrëveshjeve ndërmjet ofruesve të shërbimit postar”;
- Rregullorja Nr. 20, datë 28.12.2015 “Për procedurën dhe mënyrën e llogaritjes së nivelit të pagesave vjetore që kryhen në AKEP për mbikëqyrjen e tregut të komunikimeve elektronike dhe shërbimeve postare”;
- Rregullorja Nr. 38, datë 19.11.2015 “Për Autorizimin e Përgjithshëm për ofrimin e shërbimeve postare”;
- Rregullorja Nr. 3, datë 29.10.2015 “Për ofrimin e Shërbimit Universal”.

Projekte të Posta Shqiptare sh.a.

- Hybrid Mail** Pas realizimit me sukses të blerjes së makinerisë për Postën-Hibride, do të mundësohet ofrimi i paketave për klientë ku përfshihen marrja e të dhënave periodike, emetimet e faturave financiare, zarfimin, shpërndarjen e tyre tek qytetarët dhe së fundmi arkëtimin dhe dërgimin e të ardhurave tek llogaritë e klientëve në një kohë sa më të shkurtër. Kjo nuk do të targetojë vetëm institucionet shtetërore, por mbi të gjitha edhe sektorin privat në vend, çka i jep një shtrirje edhe më të madhe këtij shërbimi novator.
- Flota Go Green** Infrastruktura shpërndarëse përmes armatës së madhe të flotës postare, është një tjetër avantazh për një shërbim të shpejtë dhe të kudondodhur të Postës Shqiptare. Së fundmi, në kuadër edhe të përgjegjësisë sociale korporative që mbart Posta, flota postare zgjerohet me mjete të reja motorike, duke i shtuar asaj edhe 12 automojete ekologjike, në kuadër të projektit me UPU "Shko Gjellbër me flotë ekologjike", pas aplikimit me sukses nga ana e Posta Shqiptare sh.a.. Makinat elektrike "Go Green" shihen si mjete ekonomike dhe ekologjike, ndaj Posta Shqiptare i qëndron vizionit për investime në energji të rinovueshme. Duke filluar nga viti 2021 përpos vendosjes së pikave të furnizimit me energji, çdo mjet motorik që do të blihet do të jetë të paktën në format hibrid me qëllim që deri në 2025 e gjithë flota e postës të mbyllë këtë cikël transformimi në një flotë ekologjike.
- Magazina Doganore** Posta Shqiptare i paraprinë zhvillimeve teknologjike me në fokus promovimin e shërbimeve e-commerce, kjo përmes hapjes së një magazine doganore gjigande në Vorë. Si një institucion në zhvillim, Posta Shqiptare sh.a., ka nisur negociatat me disa prej kompanive më të mëdha globale, me të cilat synon të nisi shërbimin e magazinimit dhe ofrimit të shërbimit doganor për produktet e tyre në Shqipëri dhe rajon.
- Shërbimi ATM** Posta Shqiptare, si një shoqëri në zhvillim, synon që në vizionin e saj 5 (pesë) vjeçar, të mund të kthehet në një institucion me shërbime bankare, një prej të cilave të jetë edhe shërbimi i ATM-ve të Postës në të gjithë vendin, të vendosura pranë 533 zyrave postare në rang republike.
- Paraja Elektronike** Posta Shqiptare sh.a. ka marrë së fundmi licensën e parasë elektronike nga Banka e Shqipërisë. Ky shënon një moment të rëndësishëm në zbatimin e vizionit të Postës Shqiptare për ta shndërruar atë në një institucion pararojë në funksion të teknologjisë digjitale dhe ofrimit të shërbimeve bankare përmes saj. Së shpejti, Posta do të lançojë aplikacionin e-Posta Shqiptare, një shërbim online që integron dhe lehtëson shërbimet postare dhe financiare përmes platformës e-Wallet.